

Posamezna številka 6 vinarjev.

„DAN“ izhaja vsak dan — tudi ob nedeljah in praznikih — ob 1. uri zjutraj; v ponedeljkih pa ob 8. uri zjutraj. — Naročnina znaša: v Ljubljani v upravnistvu mesečno K 1'20, z dostavljanjem na dom K 1'50; s pošto celoletno K 20,—, polletno K 10,—, četletno K 5,—, mesečno K 1'70. — Za inozemstvo celoletno K 80,—. — Naročnina se pošilja upravnistvu. — Telefon številka 118.

DAN

NEODVISEN POLITIČEN DNEVNIK.

Posamezna številka 6 vinarjev.

Uredništvo in upravnistvo: Učiteljska Tiskarna, Francišanska ulica št. 6. Dopisi se pošiljajo uredništvu. Neprankirana pisma se ne sprejemajo, rokopa se ne vračajo. Za oglaševanje plača: peti vrsta 15 v, osmrtnice, poslana in zahvale vrsta 80 v. Pri večkratnem oglaševanju po- pust. — Za odgovor je priložiti znamko. — Telefon številka 118.

Beseda o vzgoji.

Naša učeča se mladina je priznana željna posvečati svojo pozornost po možnosti dnevnim vprašanjem, kot tudi večjim izrednim, v javnem političnem življenju. Le malo imamo dijakov, ki so temu stremelju tuji, še manj pa takih, ki bi se s tem sploh ne bavili. Zanimiv slučaj pa se je te dni nekje odigral. V tem slučaju se je zgodilo, da je nastopil nek akademik v govoru in dijake — čuje in strmiti, kakšni »možje« se še najdejo v naših časih — naravnost od tega odgovarjal! Radovedni smo, kje se najde danes zrelejši študent, ki bi se ne bavil tudi po svojih možnostih — s političnimi vprašanji? Bodisi klerikalen, bodisi napreden, vsak se skuša že na srednjih šolah ozir. učiteljskih, po možnosti naobrazovati v političnih vprašanjih. In kdo ima prav: mar oni, ki mu to odsvetuje, mar tisti, ki mu v to nudi priliko? Prvi — gotovo ne. Čim bi se dijak ne bavil s politiko do gotove meje, v kolikor to dopušča domače duševno obzorje ter čas študij — bi ne bilo po srednjih šolah in učiteljskih sploh med dijaštvom nikake razlike klerikalnega od naprednega in obratno. Drugič — če bi to sploh bilo mogoče — bi prišli naši dijaki v javno življenje — bodisi kot akademiki, bodisi kot učitelji — potem kot pravcati tepci, kar bi nam v političnem življenju gotovo velikansko škodovalo. In kdo je ravno ob vsaki priliki političnega življenja nam, zlasti nam, pri agitaciji itd. neobhodno potreben. Gotovo naša mladina, ki pride iz učnih mest med naše mase in duševno proletarstvo! Kako pa naj ta naša mladina delavno nastopa, če se na srednjih šolah in učiteljskih ni bavila po možnosti — tudi s politiko. In komu naj vcepimo globoko, trdno politično — navadno in strankarsko — prepričanje, če ne ravno tem našim mladim in — hvala Bogu — navdušenim, da celo idealnim mladeničem? Komu drugemu? Človek, ki pride na univerzo brez predšol politične znanosti, je ničla in teško ga je potem dobiti bodisi za eno, bodisi za drugo. In naši učiteljsniki, ima maturo v žepu. Čez dva meseca na to nastopi svojo službo in pride — v čisto, zagrizeno klerikalno gnezdo. Kaj bo postal? Klerikalec, Slomškar, kot ga lepšega še nismo imeli ne v »Dnevu« in ne v »Slovincu«. Ali recimo, pride v napredno gnezdo a edina izobrazba družba je — farovž. Fajmošter in kaplan — morda 2 : 100, a vendar si podjarmita in usuznita mlado dušo za se, dočim bi bila z dobro podlago postala baš onim 100 lahko vsaj v marsičem trdna zaslomba.

Gotovo ima le oni prav, ki daje naši šolski mladini dovolj prilike, da se naobraža v političnih vprašanjih, da ve spoznavati eno bistvo od dru-

gega in, da temu spoznanju po skromnih močeh služi ob vsaki najmanjši dani priliki. Kolikokrat je od mladega fanta — sina — odvisno to, kar bo storil star, izkušen mož — oče — v odličnem političnem trenutku. Seveda ne mislimo, da bi se bavila naša šolska mladina v prvi vrsti s politiko in pri tem morda zanemarljavo svoj pouk. To bi gotovo bil greh, na duševnem in materialnem kapitalu. Pač pa naj bo vsakemu dano do gotove meje in gotovih, strogo začrtanih obdobjih, da spoznava politično življenje, da morda tudi sam k temu in onemu zavzema svoje stališče in se mu takrat pokaže, ima li prav, ali pa ne. A ne samo naša narodna strankarska, tudi splošna narodna politika mu bodi v kolikor toliko dana že kot dijak v pogled. In kdor gre še en korak dalje in vsaj v velikem daje vpogleda mlademu dijaku v »veliko šolo« politike — v državno politična vprašanja, ta ima lahko ponosno zavest, da pozna veliko misli, ki jo je dolžan mladini.

Glavno pri tem pa je, da je na razpolago tudi večje in veliko javno, kot tudi strankarsko časopisje. Čim je mladenič tako daleč, da ve vsaj v bistvu razločevati eno od drugega v političnem življenju, naj ima na razpolago mnogo čtiva, časopisnega značaja, med tem v prvi vrsti dnevnega. S čitvom se ukoreninja v mladi duši tako narodna, kot tudi strankarska zavest. Brez pritiska pa se pričinja tudi kmalu razvijati čut, ki ve ločevati pravo od slabega v velikih, splošno uvaževanja vrednih dnevnih vprašanjih.

In zlasti mi, napredno misleči ljudje, bi morali skrbeti, da vdahnemo v vrste naše mladine veselje in energijo do vsega, kar je v zvezi s političnim življenjem. Poglejmo samo kako delajo vzlasti med mladino klerikalci! Deset in desetisoče izmečejo vsako leto samo v to, da že mlade duhove v svojih vrstah pripravljajo in trdijo ter šolajo v politiki, za bodoče politično življenje in delovanje v tem življenju.

Pojdimo k njim v šolo in učimo se od njih in deležni bomo zlatih nauk, vrednih vsestranskega pouka. Da bi bila pri nas smisel za politično delo, bila bi tudi smisel za politično vzgojo. Ker nam pa manjka enega, drugo seveda ne uga. To pa tistim, ki so ali sami prišli v političnemu naziranjju še proketo malo daleč, ali ki jim je politika a priori nekomodna, ker zahteva mnogo truda in potrpljenja, zlasti tam, kjer je treba še le politično vzgajati.

Najbolj žalostno pa je, če se temu protivijo mladi možje iz vrst naših naraščajev, ki bi morali delati baš na to, da pomagajo politično vzgajati naš naknadni naraščaj.

Taki ljudje naj ostanejo doma. Čez zimo bodo lahko delali, kar jih ne bo »morilo«. Morda bi luščili koruzo...

Dekleta v Ameriko.

DEKLETA V AMERIKO. Pod tem naslovom je prinesel »Domoljub« pismo ljubljanskega škofa, o katerem se je tudi v slovenskih listih pisalo in se je svarilo pred škofovo agitacijo. Še bolj pa so proti temu nastopili ameriški časopisi: »Clevelandska Amerika« 4. t. m. piše sledeče:

Sledeče oznanilo je priobčil ljubljanski škof v listu »Domoljub«, ki je eden najbolj nazadnjaških listov v stari domovini:

Na Dunaju so karmeličanke od presvetega Srca Jezusovega. V novejšem času so si ustanovile več hiš v Ameriki. Hodijo od hiše do hiše, od kraja do kraja in iščejo izseljenke, otroke in odrasle, moške (!) in ženske, da jim pomagajo v njih dušnih (!) potrebah!

Sestre iščejo sedaj slovenskih deklet, ker je po Ameriki tudi veliko Slovencev raztresenih, zanemarijenih (?) pozabljenih! Tudi tem bi rade koristile (?) kar bi pa le po Slovenkah mogle storiti.

Dekleta! ali vas je kaj, ki bi imele pogum za to junaško delo? Le velika ljubezen do Boga, goreča ljubezen do Jezusa, ki je za nas na križu umrl, ki iz ljubezni do nas v tabernakelnju prebiva in v srca naša prihaja, bi mogla vzgati do izgubljenega (?) in zanemarijenega bližnjega ki sebe zani žrtvuje!

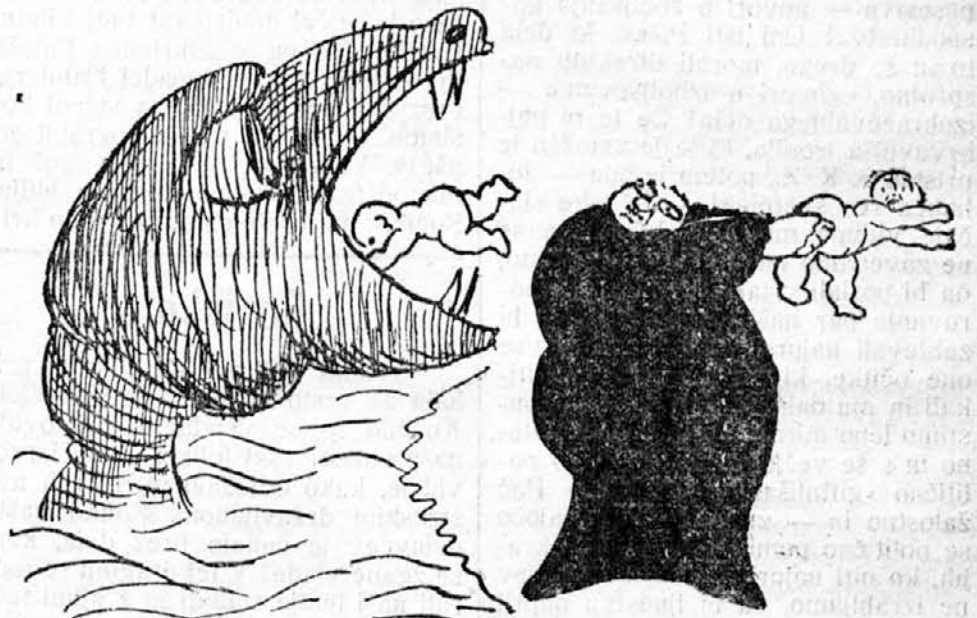
Za vsprejem v ta red je potrebno telesno zdravje, neomadeževano življenje in apostolska gorečnost. Dobra bi bila tudi mala dotica (aha) saj! 300 kron! Vendar se pa spregleda za one, ki se oglašajo za Ameriko.

Dekle, ki bi imela veselje za to, naj se zgasi pri svojem župniku; pove naj mu ime, starost, doto! Župnik pa prosim, da naj meni pošlje imena vse potrebne podatke in spričevalo o lepem življenju dotične. Jaz bom dotičnim dekletom sposloval sprejem na Dunaju in potem v časniku naznanil točno kraj, kam naj pridejo. V Ljubljani, 14. oktobra 1913. Anton Bonaventura, škof.

K temu dodaja ameriški list sledeče svoje mnenje:

Tako smo brali v ljubljanskem »Domoljubu«. Najprvo moramo omeniti, da je ta poziv ljubljanskega škofa grd napad na Ameriške Slovence! Pravi ta škof, da so v Ameriki Slovenci zanemarijeni, pozabljeni! Ljubljanskemu škofu se še sanja ne, kako so Slovenci tukaj organizirani, kako skrbijo eden za drugega, kako so edini v medsebojni pomoči! Odločno torej protestiramo, da bi ljubljanski škof psoval ameriške Slovence kot zanemarijene. Ljubljanski škof naj naredi mir v svoji škofiji, naj tam pomaga zanemarijenim kmetom, kjer bo imel dela čez glavo, a za ameri-

Izseljeniški škandal

ali delovanje klerikalizma na Slovenskem.

ške Slovence, v kolikor se tiče duševnih potreb, bodejo skrbeli ameriški škofje in župniki, ki se bolj razumejo na ta posel kakor pa ljubljanski škof in njegova dekleta!

Drugič smo silno radovedni kako bi te slovenske karmeličanke opravljale to »junaško delo«, ki jih čaka po slovenskih naselbinah Amerike! Delavec dela tu ves dan od zore do mraka, zvečer pa ko pride domov, pa ga vendar karmeličanke ne bodejo nadlegovale, kajti vse pošteno žene gredo v mraku domov in ostanejo doma! In kako neki naj ta dekleta pomagajo ameriškim Slovincem, ko same nič ne vedo, ne poznajo razmer. Ali bodejo menda rojakinje učile angleščino po šolah??? ali bodejo po hišah stikale in miloščno prosile. Če hoče ameriški Slovenec, gre v svojo cerkev, daruje za slovensko šolo, je član društva enega ali več, in sicer organiziran. Kaj bi potem ta dekleta, ki morajo imeti »dotico« 300 kron, potem stikala okoli ameriških Slovencev?

Konečno pa ne vidimo v tem oklicu nič drugega kot ponoven napad ljubljanskega škofa na žep ameriških delavcev. Te karmeličanke bi hodile po hišah, mogoče reporterale vsako stvar vladina Dunaj, špijontirale in obrekovale in zraven fahale. Za koga? Tu imamo sami dovolj potov, da darujemo svoje dolaje! Je treba plačati društva, draginja je velika, katoličani morajo podpirati cerkev, darujejo za svoje šole, izobrazba velja nekaj, daruje se za zavetišča, vsako leto je po cerkvah kolekta za poganške misijone, za papeža, za revne zavode, in sedaj naj pridejo še dekleta iz Dunaja, kjer so pustile svojo doto, in pravi ples

bodemo imeli. Zato pa protestiramo proti temu ponovnemu napadu na težko zaslužene dolarje ameriškega delavstva! Kranjska dekleta naj učijo ljudi v starem kraju, v Ameriki je delavec že dovolj izučen, če ne po skušnjah, pa po delu in svobodi, ki ga tukaj obdaja. Ameriški dolar ne bo podpiral ljubljanskega škofa, ki itak vleče 30.000 kron plače vsako leto!

Iz tega se vidi, kako mnenje imajo naši ameriški rojaki o ljubljanskem škofu in njegovi agitaciji. Amerika prav dobro vzgaja zaspane Kranjce.

Stajersko.

Pišek — o napredovanju gospodarstva... Poslanec Pišek je čuden mož in zelo mnogostranski. Pred par tedni je stal pred c. kr. okrajno sodnijo v Mariboru in doživel je takrat gromozenski obračun. Iz tožitelja je postal moralni obtoženec. Kdor je bral poročilo o obravnavi, je moral priti do spoznanja, da prede posl. g. Pišku zelo, zelo huda. Vsak pameten človek pa bi bil tudi takoj spoznal, da, dokler ni »izrečena koščena« — recimo da oprostila — razsodba sodnikova, ni možno nastopiti možu, na kojem visi nerazsodjenih še toliko težkih očitkov, v javnosti kot poslancu, politiku, zastopniku ljudstva... Najprimitivnejši čut samosposojovanja, bi komu drugemu ob takih slučajih branil, stopiti do končne razrešitve pred javnost. Gotovo bi se tega principa držal vsakdo. Drugače poslanec S. K. Z. Fran Pišek. Dasi govori do danes proti njemu še vse: ljudsko mnenje

LISTEK

PAVEL BERTNE:

Otrok ljubezni.

(Dalje.)

»I no! To je naposled slično, kakor starci, ki nosijo lasulje. Izprva gleda človek samo tisto, trenotek na to pa niti ne opazi več.«

»Tako je, stari očka.«

»Ne, veš, mala, vse to me ne skrbi. Skrbi me nekaj drugega: ta umetnik, ki je bil tako dober umetnik, bo potreboval najmanj tri do štiri sobe.«

»On! Ah, ne. O kuhinji in obednici ne govorimo, to se razume.«

»Da; vse to bi bilo lahko skupno, posebno če se ravnamo po modi na deželi, kjer je to dvoje en sam prostor... Tak kaj pa bi moral imeti potem?«

»Nič drugega kakor sobico, dobro zaprto pozimi in solnčno v poletnem času, pa dovolj prostorno, da lahko postavi vanjo svoj klavir, svoje knjige in svoje staro pohištvo. Pa kak koticček, kjer bi mogla spati njegova stara dekla, ki je stregla moji ubogi materi do njenega poslednjega vzdihla...«

»Ah! Stregla je Marti...«

»In vzgojila je mene...«

»Tebe...«

»Ali nimate nobene dekle, ki bi živela pri vas, stari očka?«

»Ne. Jera pride vsako jutro. Sam vem, da to ne bo več zadoščalo...«

»Roza bi ji pomagala; kuha ne baš slabo.«

Gregor se je odločil:

»Poslušaj: v prvem nadstropju je lepa soba. To se pravi, tri sobe so. Ti, mala, bi imela srednjo, jaz desno, tvoj gospod Florestan pa levo...«

»Ah, najdražje sanje mojega življenja bi bile uresničene!«

»No, kar piši mu.«

»Ali naj mu prepusim samemu skrb selitve? Ne, stari očka, dati mi moraš dopust.«

»Torej hočeš že spet od tod?«

»Samo za osem dni, ne za dalje.«

»In vrneš se — kdaj?«

»Tako, in njega privedem s seboj.«

»In potem ostaneš?«

»Ah, za zmerom!«

»Kar takoj pa se vendar ne misliš odpraviti?«

»A takoj menda vendar ne misliš nazaj?«

»Ne, stari očka, preveč bi me bolelo, če bi morala iti že zdaj.«

»Ne da bi prevzela svojo hišo, kaj ne da?«

»Oh, se je zasmejala, »mojo hišo!«

»Ali meni, da jo odnesem s seboj na oni svet?... Daj, daj, oglejva si hišo tvojega starega očeta, ki je tudi tvoja hiša. In poljubi me, dete moje. Se... še...!«

Iz njegovih prsi se je dvignilo kakor zadušeno ihtenje:

»Dvajset let, Gilberta, dvajset let me ni poljubil nihče več!«

LIV.

Čakal je dvajset let...

Nekdo je gledal prav debelo, ko se je vrnil popoldne h gozdarju Lemetru... Ta nekdo, bila je stara Jera.

Ko jo je Gregor zagledal, je rekel z debelim glasom:

»Stopite semkaj. Ali poznate to gospodično?«

Jera je nezaupno pogledala Gilberto s svojimi drobnimi očmi.

»Ne, gospod Lemetre. Zdi se da je še nisem videla.«

»Pa ste jo vendar že ujčkali v svojem naročju.«

»Takrat sem bila še jako majhna, to se ve,« se je zasmejala deklica.

»Oh... je vzkliknila Jera vsa osupla. «Ali je res, kar pravi gospodična?«

»Vidim,« je dejal Gregor, »da me začena umevati. Ah, vi stara skri-valka! In nikoli mi niste omenili te male!«

»Ali... mari je res!...«

Ni se mogel več premagati; vzkliknil je znaglasno:

»Moja vnukinja je, da, Jera...«

»Kaj pa... njena mama?«

Starčev glas je postal zopet strog in resen:

»Njena mati je umrla. V obče nočem, da bi se vedelo kaj drugega

kakor to le: zapustila mi je vnukinjo, ki se je vrnila v mojo hišo. Nihče ne pozna očeta tega otroka. Ali slišite, Jera.

»Kaj pak, da slišim, gospod Gregor,« je dejala starčka vsa preplašena.

»Pod tem pogojem ostaneva dobra prijateljca. Drugače...«

Pokazal ji je tako značilno gesto, da je jeknila prav v strahu:

»Ničesar nisem videla, gospod Gregor, ničesar ne vem... ničesar ne porečem...«

»Pojdite torej na svoje delo, Jera, in pripravite posteljo v srednji sobi...«

»Ah! Gospodična spi tu nocoj!«

»Nocoj in zmerom. Kje pa naj spi, ako ne na svojem domu?«

Starčka je že racala proti vratom:

»Že grem, gospod Gregor, že grem na svoje delo.«

Tako si je osvojila Gilberta Lemetrova to hišo, ki je bila vedno tako zatvorena in ki si jo ona vse eno tako naglo odprla.

Tako se je kmalu razširila vest, da ima gospod Gregor pri sebi ljubko dekle, ki pravi, da ji je stari oče.

Bilo je torej dete one Marte, ki je bila že zdavnaj mrtva in pozabljena.

Ali je bila poročena? In s kom?

Toda nihče se ni upal, vprašati za počasnilo starega gozdarja, ki je odgovoril že prvemu radovednežu

tako, da je pokvaril veselje vsem sledečim.

Vsi so se torej spoprijaznili s tem dejstvom; sicer pa je znana reč, da ljudje najrajši opravljajo reveže.

In stari Lemetre je bil premožen.

V vsej Bisjeri je bil samo eden človek, ki je nastavljal uho, ko so mu povedali to istorijo, in si jo dal ponoviti s prav čudnim zanimanjem, nato pa odšel, ves zatopljen v misli.

To je bil Franc Boasoné, kirsir, ki je prisostvoval zadnjim trenutkom grofa Rošegjskega in sprejel, njegovo poslednjo voljo — Boasoné, ki je nosil na svojem srcu že dvajset let poslednjo voljo svojega uboga poročnika.

Komu pa bi bil mogel govoriti o teh stvareh, ne da zagreši grdo izdajstvo s težkimi posledicami?

On se še ni bil vrnil na Francosko, ko je prišel Florestan popraševati v Bisjero.

V Bisjeri so celo mislili, da je mrtev, zakaj ves čas od boja pri Rejšofenu ni bilo glasu od njega.

V resnici pa je bil samo jetnik, v neki trdnjavi. Drugi dan po bitki, dočim so odpravljali jetnike globoko tja noter v Slezijo, je bil poizkusil pobegniti. Ujeli so ga in ga obsodili na osemnajst mesecev ječe.

Ko mu je naposled potekla kazen in se je vrnil v Bisjero, je bilo minilo že mnogo mesecev od Florestanovega poseta; ljudje se niti niso več spominjali, da so ga videli hoditi tod okoli:

in potek navedene obravnave ima vendar poguma dovolj, stopati pred del svojih volilcev... Dne 16. t. m., v nedeljo, je govoril in zboroval posl. Fr. Pišek pred svojimi volilci v Vidmu. Nastopil je javno in razpravljaval o »zunanjih in notranjih politiki države«, o »državni in deželni upravi«, o »gospodarstvu z ozirom na razne panoge, spadajoče v okvir državnih in deželnih določil«, o »načrtu za zboljšanje narodnostnih razmer«, o »napredovanju gospodarstva« in o »povspesovanju pri izobraževalnem delu«. Človek res ne ve, ali naj bi se jezil, ali pa smejal! Pomislite: oni isti Pišek, ki razkosava kmečka posestva — govori o zboljšanju gospodarstva! Oni isti Pišek, ki dela to in še drugo, morali direktno nasprotno, govori o izboljšanju — izobraževalnega dela! Če to ni najkryavejša ironija, ki je je zmožen le pristaš S. K. Z., potem je bila — Johanca res svetnica! — In take slušaje vidimo mi, naprednjaki, pa se ne zavedamo naše dolžnosti! Mesto, da bi poslali v takem slučaju k zborovanju par naših pristašev, da bi zahtevali najprej odgovora na vse one očitke, ki so se Pišku podtikali in mu dali primerno lekcijo, pustimo lepo mirno, da uganja nemoteno in s še večjo drznostjo svojo politično »giftmišarijo« še dalje. Pač žalostno in — značilno za bližajočo se politično pomlajanje v naših krajih, ko niti najprimitivnejših slučajev ne izrabljamo, da bi ljudstvu odprli oči...

Posl. Pišek je v nedeljo 16. t. m. govoril na shodu v Vidmu o »povspesovanju pri izobraževalnem delu«. Kaj ga je k temu gnalo, nam ni natančno znano: morda, ker hoče sam sebi svojo moralo z ozirom na razkosanje kmečkih posestev reparirati, ali pa, ker morda hoče pokazati kmetom volilcem, kako škodljivo je imeti premalo izobrazbe — v duševnem oziru. Ker poznamo cinizem naših klerikalcev, bi nas čisto nič ne presenetilo, če ustanove kje kak zavod »za krščansko naobrazbo«, posl. Piška pa postavijo za ravnatelja zavodu. G. posl. Pišek je skoro vsestranski strokovnjak, ki ve povedati iz lastne izkušnje največ in tudi zelo poštreno, je, ter bi počel gotovo brezplačno. Najzanimivejša učna snov za kakšen zimski tečaj, bi bilo sledeče: Razkosavanje posestev nedoletnih. — Odtrganje obljubljenih nagrad po 2000 K. — Ogoljufanje erarja za pristojbine.

Ormož. (Srečni mi!) Klerikalcem vse delo v ormožkem okraju še dosti prepočasno napreduje. Niso vpregli še vseh močij, ki so potrebne, da spravijo pametne in razsodne kmete v duševno temo. Da se to zgodi v popolni meri, je treba, da se tudi tukaj ustanovi »Orle«, ali po domače čuke. Pri nas je njim še vse preveč ljudi, ki še celo sedaj žive v miru in medsebojni slogi. To seve, ne sme biti, če naj postane klerikalizem tudi pri nas gospodar. Treba, da se ustanove čuki, da bodo fantje po krmah popivali, na komando raznih kaplanov napadali mirne rojake, ščevali sosede med seboj in zanašali med mirno prebivalstvo seme sovrašтва, razdvoja in pobojev. Šele, kadar bodo čuki že kakšno leto »delali«, bo šla klerikalna pšenica v klas. Takrat bodo tudi spregledali oni, ki so bili tako neprevidni in pristopili, ali pa pustili svoje sinove pristopiti k »Orlom«. Kjer so »Orli«, tam beži izpod domačega krova mir. Vsacega poštenega človeka dolžnost je, da se upira temu kolikor mu je mogoče!

Slavno uredništvo mariborske »Straže«! Ljudje, ki pazno bero vaš

cenjeni list, se kar prečuditi ne morejo, da tako krčevito molčite o »Vodiških čudežih« in »Sv. Johanci«. Danes je pa v mestu — Mariboru — in okolici najti že na stotine »Vodiških čudežev«, a vi še vedno ne najдете besede! V kratkem poskrbimo, da se bo število »Vodiških čudežev« vsaj podeseterilo... Da nam pa bo delo in nabiranje naslovov lažje, vas prav lepo prosimo, da nam greste s primerno reklamo v cenjenem vašem listu že v naprej na roko! Mariborski »Iramazoni«.

Iz Gornje Radgone. (Sadovi klerikal. izbor. dela.) Sin oskrbnika Faleša, na tukajšnji župnijski posesti, je ministrant cerkve Sv. Petra. Zadnje čase je pričel ministrirati tudi 13letni Hamler. To pa je oskrbnika Faleša tako zjezilo, da je napadel Hamlerja brez vsacega povoda, ga stregel kot slamo, potem ga pa še pograbil za ušesa. Vlekel ga je na svo moč in mu odtgal polovico desnega uhlja. Sodišče mu bo že ohladilo vročo kri!

Goriško.

Vendar enkrat! Za Trstom prihaja na vrsto ladjedelnica v Tržiču. Končno so se vendar spametovale naše oblasti vsaj toliko, da so izprevideli, kako odjedajo tuji kruh avstrijskim državljanom. Koliko naših delavcev je čakalo brez dela, kdaj se zgane vlada! V tej draginji so morali naši ljudje stadati in ž njimi tudi družine. Zdaj bodo temu nekoliko odpomogli. Oblasti naj uvažujejo to, in namesto tiste, ki imajo vsaj nekaj pravice. Sicer bi mogli tudi Gorico preresetati, da bi se v tem oziru spremenilo marsikaj. O tem bomo še govorili.

»Vodiški čudeži« v Gorici. Taka zanimanja pa ni bilo zlepa kakor zadnji teden pri nas. Ljudje so gledali, da prehitijo drug drugega in hiteli, da pokupijo vse izvode, kolikor jih je bilo doposlanih v Gorico. Mnoge tobakarne so jih morale naročiti celo po večkrat, da so zadovoljile ljudi. »Vodiški čudeži« so nam pokazali vse posledice klerikalnega režima na Kranjskem, katerega so hoteli zaneesti tudi med nas, pa jim je zaradi zavednosti ljudi prav temeljito izpodletelo.

Komu nismo ugodili z »Vodiškimi čudeži«? Zelo počilo je število tistih, ki jim ni bila brošura po volji. Povečini so ti nezadovoljniji črnuhi ali pa tisti, ki se šele pripravljajo na vzvišeni poklic »izvoljenec«. Kislo so pa gledali izrastki kranjskih kolerab, ki slišijo pri nas na ime novostrujarjev. Kaj moremo zato, če se jezite? Če bi poskrbeli v času, da se take stvari ne dogajajo, pa ne bi imeli tudi »Vodiških čudežev«. Vam pa je edini cilj, da ljudstvo pumpate, zato pa imate tudi toliko zaupanja. Le mirno, gospodje, še hujše levite vam bomo brali, tudi gorška dežela ni brez »zabavnih anekdot«, ki pokvarijo klerikalcem dobro voljo. V Zavrdu pri Kanalu je šele začel. Čudno pa je, da ste te svoje lumparije skrivali do danes, ni so se odkrile šele potem ko ste videli, da je klerikalizem radi goljufij slečen do nagih kosti.

Radi beračenja izgnana. V Vrtojbi na Goriskem živi neka uboga M. Silič, ki je prisiljena beračiti radi pomanjkanja. Tako je prišla tudi v Gorico in prosila miloščine. Naznanjena je bilo policiji, ki jo je aretirala radi beračenja. Obsojena je bila v 10dnevni zapor. Ali ne more vaško predstojništvo v Vrtojbi poskrbeti, da se nakloni Siličevi vsaj tako ma-

lenkostna podpora, da ji ne bo treba beračiti po drugih krajih? Za obnemoglo staro bi lahko žrtvovala tudi občina toliko, da ne bo dobivala zaradi beračenja kazni v zaporu!

Dnevni pregled.

Tako daleč smo torej že prišli! Pred par dnevi je govoril v eni tržaških kavaren neki Nemec z oficirjem Mažarjem. Med drugim sta moža govorila tudi o delitvi Avstrije. Zanimivo je bilo slišati nazore, dasi se je kazal civilist Nemec zelo rezerviranega. Konečno je izražal častnik svoje mnenje tje, da bo postal v takem slučaju sin Viljema, princ Eitel Fritz ogrski kralj. Ta princ se baje že danes vzgaja v docela mažarskem duhu in vživa baje tudi med Mažari, tako aristokrati kot meščani splošne simpatije. Kako je prišel Eitel od tega, ni bilo možno posneti — nas malo briga. Zanimivo pa je gotovo dejstvo, da ob času, ko snuje in flika mogočna Avstrija iz nič državo, v mislih imamo seveda nilo našo Albanijo, govore nje podaniki, kadar jim je duša polna, o delitvi Avstrije! Gotovo karakteristična za naše »avstrijske« razmere, je pa tudi, da se že kar v naprej propagira eden največjih delov monarhije — za pruskega princa! Drugi so si že davno pripravili vse: vojne načrte za upad v državo, pomnožujejo naših mejah vojne zore, gradijo trdnjave in nas na morju oklepajo v mogočen obroč nadoklopnih. Pri nas pa dela bornirana aristokratska glava iz Dunaja ven — tujo državo. Recimo, da bi bile vse vesti močno pretirane. Eno je pa gotovo — da niso nastale morda iz nič, da se jih ni privleklo za lase, da niso pretirane izjave črnogledcev, marveč, da so fakti, ki se ga uvažuje zunaj črno-žoltni kolov in s katerim se računa. Računa pa se ne le zunaj mej, računa se kolikor toliko z njim tudi v mejah države same. Kratkovidni so samo oni, ki imajo v rokah krmilo države. Njim je vsa zunanja nevarnost, ali pa vsa neprijazna splošno razpoloženje, de-seta briga. Oredo mimo teh s prezirljivo-umalovažujočim smehljajem, domišljavih, do skrajnosti borniranih aristokratov. Oredo pa tudi v tem svojem vzvišenem preziru tako daleč, da nočejo videti vstoplo nih pojavov v lastni državi, ki groze postati še dosti nevarnejši od onih, ki se pripravljajo od zunaj. Na jugu mobilizira kamora duhove za »veliki trenetek osvobodjenja«, na zapadu, oziroma od zapada sem, dela nemstvo nevarne svoje predpriprave, a na vzhodu delajo azijska plemena Ogrske svoje delo... Vse nič! Milijoni in milijoni ljudskega denarja se razmetava za igrac par mogočnikov, država in državljani pa propadajo v vedno hujše moralno in tudi fizično blato splošne bede, pomanjkanja na najpotrebnejšem in vedno bolj se širjajoči anarhiji gotovih milijonov, želnih gospodarstva nad tlačeni. Pri nas pa delajo izvestni aristokratje »Albanijo«... Morda pripravljajo sebi in drugim »Pensionsstüberl«? Ne bilo bi ravno docela izključeno...

Kranjski čudeži v pregovorih. Doslje je imela Kranjska dežela le malo posebnosti, ki so prišle v pregovor. Zato pa je slovela po svoji lepoti in tudi sicer so Kranjci povsod uživali spoštovanje. Pod vodstvom slavne S. L. S. pa se gode po Kranjskem take stvari, da bo svet kmalu rekel: Neumen kot Kranjec, ponižen kot Kranjec itd. Te dni smo se vo-

zili skupaj z nekim tujim trgovcem in smo govorili o raznih stvareh. Možu je parkrat ušlo, da je rekel: To je pa toliko vredno kakor kranjski čudeži... Po čudežih smo že prišli v pregovor. Ako pojde tako naprej, se bo nam kmalu cel svet smejal.

Mi sami in samo mi! so vpili farovski petelin po vseh shodih in tako tudi — delali! Prvo, kar so storili v novem deželnem zboru je bil sklep, da se poviša število deželnih odbor-nikov od 4 na 5. Petega so dobili farovski veljaki. S tem so za »blagor kmeta« dvignili letni izdatek za plače deželnih odbor-nikov od 23 tisoč na 27 tisoč kron. »Mi sami in samo mi!« so dejali gospodje in ker jim je deželno odborništvo premalo nelo, in ker so se bali javnosti, so skovali načrt, po katerem bi natihem in po ovinkih prišli do poviške. In res, vrgli so se na potne stroške in dijete. Na potovanju sicer človek več porabi kot doma, a to, kar so ti gos-podje v zadnjih letih »zacerali«, presega že vse meje. Leto 1907. so dobili deželni odbor-niki za »na pot« komaj 515 kron. L. 1908., ko so do-bili vaje v roke Susteršič in drugi, so že dobili 4606 kron! Dober tek! Leto 1909. izkazuje izdatki 5954, leta 1910. 6375, leta 1911. 10.993, leta 1912. pa že 11.555 kron. Torej v petih letih so potni stroški za de-želne odbor-nike poskočili od 515 K na velikansko svoto 11.555 kron!

Avtomobili so stali davkoplače-valce leta 1911. 21 tisoč kron, v računskem zaključku za leto 1912. pa je vpisan že izdatek za avtomobile v znesku trideset tisoč kron. V resnici so poskočili vsi deželni potni stroški in dijete ter avtomobilni izdatki od 1524 kron v letu 1906. na 60.000 kron v letu 1913! Ogromna svota, ki reže ne le globoko v žep davkoplačevalcev, marveč naravnost v njihovo meso! Ta svota pa da tudi najbolj nezavednemu volilcu misliti! Lampe se izgovarja, da se je zadnjih 5 let več delalo. Je nekaj resnice na tem, a res je pa tudi, da služi deželni avtomobil gospodom farovskim odbor-nikom v prvi vrsti za politično agi-tacijo in šele v peti, šesti vrsti za prave ljudske potrebe. To nam potrjuje tudi postopanje deželnega od-bora samega, ker skriva račune. Dr. Lampe je, pozvan od deželnega od-bornika dr. Novaka, predložil račun-ov o dijetah in potnih stroških de-želnih odbor-nikov za leto 1912. le za 5000 kron, za okroglih šest tisoč K je Lampe skril račune. Tudi v de-želnem zboru Lampe ni podal niti računov, niti pojasnila, kam je šlo 6000 kron, ki so izkazani v letnem zaključku.

Samostojni kandidat za ljubljansko okolico. V splošni kuriji kandi-dira v ljubljanski okolici posestnik Andrej Knez z Viča.

Samostojni kandidatje za splošno kurijo na deželi. V ribniškem okraju kandidira posestnik Franc Andolsek iz Vel. Poljan, v logaškem okraju c. kr. višji živinozdravnik Fran Majdič, v novomeškem pa po-sestnik prof. Amat Škerlj iz Gornje vasi.

O sodnih razmerah na Štajerskem se zadnje čase zelo mogo piše. Dobili smo v roke zelo lepe dokaze, kako se pravica deli na Štajerskem. V Dobrni imajo n. pr. otroka, ki je bil spočet leta 1910. in se je rodil po vseh človeških pravicah devet me-secev pozneje. Ta otrok pa še do danes nima očeta. To se sicer sliši zelo albansko — toda je resnično. Kaj takega se more goditi le pri štajerskih justičnih razmerah. V rokah imamo natančen popis, kako je po-

stopalo v tem slučaju celjsko sodišče in ni priznalo očeta zato, ker je nem-čur. To so naravnost grozne stvari, ki kažejo, da za ubogo slovensko ra-jo na Štajerskem ni pravice. Ko se bomo o stvari natančno informirali bomo ta slučaj pojasnili. Brez očetov se morejo otroci roditi le — pod turškimi razmerami slovenskih vilaje-tov.

Slovensko sokolstvo vživa pri bratih Hrvatih in Srbih velik ugled. Povodom mednarodne tekme v Pa-rizu, ki se je je udeležilo tudi sloven-sko sokolstvo stavlja hrvatski listi slovensko sokolstvo za zgled hr-vatskemu, ki se letošnje mednarodne tekme ni udeležilo, četudi se je prejšnjih udeleževalo. V zagrebškem srbskem »Sokolu« je načelnik srbske krajiške sokolske župe dr. Metikoš predaval o slovenskem sokolstvu. 7. decembra pa priredi, kakor čitamo v »Sokolskem Glasniku«, »Srbobranu« zagrebški srbski Sokol posebni slovenski večer, na katerem nastopi tudi slovenska sokolska vrsta, ki je bila na tekmi v Parizu. — Kako vsmiljenja vredna je naša čukarija v primeri s sokolstvom!

Ustanovilo se je 2. t. m. v Gradcu slovensko akad. sablaško bratstvo »Slavija«. Za zimski semester je izvoljen sledeči odbor: Predsednik: Zvonimir Pavelič, kemik. Podpredsednik: Živimir Gajič, med. Tajnik: Otmar Butorac, tehnik. Blagajnik: Franjo Klačirka, med. Vodja: Iso Matič, med. Častni sod: Luis Lavrenčič, tehnik, Franc Peršič, tehnik, Niko Vlajslavjevič.

Ciril Metodove podružnice pri-spevale so leta 1912 71.157 K 08 v, a letos, v času od 1. januarja do inkl. 5. novembra 1913. leta 47.279 K 57 v. Da ne bomo nazadovali tudi v tem letu, nabrati moramo torej do konca tega leta še 23.877 K 51 v. Podruž-nice! Nabirajte marljivo članarino in darila! Pošiljajte prispevke vodstve-ni blagajni!

Kletarski tečaj. V primeru z dru-gimi, bolj naprednimi vinorodnimi deželami, je naše kletarstvo še na jako nizki stopnji. Zaradi tega je zla-sti sedaj, ko je nastala potreba, da vino izvažamo, nujno potrebno, da se naši vinogradniki poprimejo boljšega kletarjenja ter da pridelujejo dobro, okusno, čisto in stanovito vino, ker je drugače nemogoče, s pridelki dru-gih vinorodnih dežel uspešno kon-kurirati. Kaj pomaga gospodarju-vinogradniku še tako lepo grozdje, ako ne zna iz njega pripraviti tako pija-čo, kakoršno se dandanes po svetu zahteva? Ravnotako je tudi za kletarje, vinske trgovce in gostilničarje, ki posredujejo prodajo vina med pri-delovalcem in občinstvom, znanje umnega kletarstva, zlasti pravičnega ravnanja s posodo in z vinom neob-hodno potrebno, kajti iz najbolj žlahtne kapljice se z nepravilnim rav-nanjem lahko naredi najgnusnejša pijača! Da imajo ukaželnji priliko, se v umnem kletarstvu temeljito izučiti, priredi c. kr. vinarski nadzornik B. Skaličy pri državnih vzorni kleti v Rudolfovem tekom tekoče zime več trodnevni kletarskih tečajev. Kdor se misli katerega teh tečajev udele-žiti, zglašil naj se takoj pri c. kr. vi-narskem nadzorstvu v Rudolfovem. Ker je število udeležencev za vsak tečaj omejeno, treba se je, komur je na stvari ležeče, čim prej zglašiti. Vsak, kdor bo v tečaj sprejet, bo o tem potom posebnega vabila vsaj en teden pred pričetkom tečaja obve-ščen. — C. kr. vinarsko nadzorstvo za Kranjsko in Rudolfovem.

Iz ljudskošolske službe. Za sup-letinjto v Srednji vasi v Bohinju je imenovana namesto obolele učite-

FRANCE ŠTAJER:

Ahasver se je zaljubil.

I.

Večni žid blodi in plaka. Tako osamel. Koprni po smrti. A v duši otožni mu brenči prokletstvo Stvar-nika. »Ahasver naj živi do sodnega dne!«

Kadarkoli izbruhne revolucija kjerkoli ali vojska, se razvedri Ahas-ver: Sodni dan! Živahno se šeta po bojnih poljanah. Zdaj! Granate. Grmi nebo, hudo bobni: o Bog! Jeli to ilvo! mogočni zvok? Trobente. Bu-če ti fanfare angeljev? Sodni dan? Prevara.

II.

Večni žid blodi in plaka. Tako osamel. Ne davno je prišel na Slo-vensko. Casopisi so si temperament-no prorokovali: Sodni dan! Ah, ka-ko se je vzradostil Ahasver. In ko je ugledal na Kongresnem trgu lepo Jelko, si je mislil: »Iz nebes je stopil angelj, da oznanj sodni dan!« Prevara. Kajti Jelka je živ angelj in njene lepe oči kot sodni dan prete, če jo motre gizdalini.

Ahasver načeloma ni gizdalni! Ampak ko se je prvi hip zaljubil v Jelko, si je počesal nato razku-štrane lase, si obril brado, in angle-ški pristregel muštace. Ker je bila

njegova koža kakor hieroglifi, se je napudral precej spretno. Tudi si je kupil moderno, elegantno obleko, ru-jave čevlje in Ita-klobuk.

Vrlo izpremenjen je prežal dru-gega dne v »Zvezdi«, da bi srečal ne-znano lepoticu.

In, ah, »opoldne je šla mimo. Ahasver se je kremžil smešno za-ljubljeno. Jelka ga je nehote pogle-dala za hipec pa se zazrla ponosno v daljavo...«

Ahasver pa je zavzdihnil bridko, kakor da je zazvenela vsa tisočletna bol in neskončno hrepenenje: Jel-ka, ah...

III.

Ponoči je napisal Ahasver pismo. Ranega jutra je najel postreščka. In sta čakala. Opoldne je prišla po-nosna Jelka. Ahasver je vztrepetal: To je!

Postrešček je sledil. Pred stan-ovanjem ji je izročil pismo. Zahval-no je pokimala. Doma pa je sedla v mehkoslanjav fotelj in brala:

»Gospodična! Ali ste se vozili zvečer v Gorico preko Nabrežine? Kraška pokrajina. Razpaljena. Pri-tlikavo grmičevje. Skalovje. Kakor bi se dvignil zastor:

V morju rdeče proge. Na nebu zelene, pomarančaste, vijoličaste, opalove, modre... in potem se za-vije vse v modrovišnjevkasto senco.

Galebi. Jadra. Morje se brazda. Gospodična! Vi ste kakor soln-ce, ki tako čarobno izpreminja osa-melo kraško pokrajino.

Jaz pa sem: Kras, t. j. bomo, pusto, gorovje Kras.

Vi pa ste: Kras, t. j. krasota. Dozdaj sem koprnol po smrti. Zdaj pa koprnim po ljubezni. Jaz Vas ljubim bolj kot smrt. Jaz sem kakor Tantal. Bog pa je ukazal: »Ahasver naj živi do sodnega dne!«

In jaz sem Ahasver! — Pišite mi, prosim! Vsaj par besed. Ahas-ver, poste restante. Poklon.

IV.

Ko je Jelka prebrala pisemce, si je sprva mislila, da zbija kak nesla-než diletantske dovtipa. Nato pa se ji je zazdelo, da ji piše kak norec. Kajti v višji dekliski so pravili, da je Ahasver bajna oseba.

Toda vsled polnočnega premi-šljanja ji je zlezla v dušo prazno-vestnost. Morebiti je vendarle pravi Ahasver, nesrečni Ahasver.

Druga dne je šla k spovedi in je vse razodela ter povprašala za svet. Duhovniki pa ne poznajo žen-ske psuhe. Zato si je mislil duhovni oče, da se deklica norčuje. Ironično je dejal: »O seveda je to pravi Ahas-ver, nesrečni Ahasver!«

Jelka je zavzdihnila: »Oh, kaj nal napravim!«

Duhovnik: »Ali sta že kaj gre-šila? Ali sta že bila skupaj? Kaj sta delala?«

Jelka je zardela: »Saj ga ne po-znam!«

Izpovedniku pa se je zazdelo še bolj, da se gospodična norčuje rafinirano. Zamrmral je nerazločno in zatvoril linico.

V.

Pred cerkvijo je stal pesnik in dramatik Albanac, ki je tudi ljubil Jelko. Zaman, kajpak! Videl jo je, kako otožno je vstopila v hram božji. Dasi jo je neskončno ljubil, je zamrmral v prvem hipu: »Tercijalka. Ba-be so vse iz enega testa! Tercijalka!«

In ko je čakal, se je pa poglobil v spomine mladostnega dojmovanja zasneženih praznikov, pomladnih praznikov, poletne košnje na cve-točih travnikih, in vedrovesele trgat-ve jeseni. Jeseni s tistimi žalostni-mi prazniki mrtvih...

Ah, si je dejal: »Ali so res vse religije plod človeške domišljije? Ali so možgani duša?«

Tedaj je počasi prišla Jelka iz cerkve. Pesnik je spoštljivo pozdra-vil. Lahno je odkimala, in ga pogle-dala. Žalostno se ji je svetilo oko ka-kor srnici. To je sicer stara prime-ra. A večno veljavna pri lepih deklj-cah.

Naš pesnik je bil izjemoma tudi dušeslovec. Takoj je spoznal, da ne-kaj teži lepo Jelko. Poznala sta se pač, toda samo vsled tega, ker se v malem mestu hitro izve, kdo je taalioni ali taalionia. Govorila pa še nista. Pesnik je bil namreč zelo bo-ječ, kakor vsakdo, ki ljubi platonič-no druge, samo sebe ne. Kar je ve-liko zlo!

Zdaj pa ga je njena plaha potr-tost ojunačila, in je dejal sočutno: »Gospodična, kaj ste tak otožni?«

Stresla je z glavico: »Ah, saj nisem.«

Mahoma mu je cencnila vsa ko-rajša: »Oprostite prosim, gospodič-na! Nisem mislil nič hudega.«

In ko ga je pogledala v zadregi še enkrat, je opazila v njegovih očeh sanjavo mokrato. Pa je obstala: »Va-šega strica sem poznala. Ah, škoda, da je umrl pater Angelik! Ali vi ni-ste glasbenik?«

»Jaz sem dramatik. Tragikomi-čen dramatik. Decembra bodo zopet v gledališču z mojimi dramami ku-rili pečil.«

Malce se je nasmehljala: »Vi ste originalen gospod Albanac!«

»Vse mi prikipi iz srca... iz sr-ca, ki je kakor vreme aprila meseca: lepo, grdo; grdo, lepo: žalostno, ve-selo; veselo, žalostno...«

Ijice Karoline Gams kot supletinjo Franciško Vrhunc. — Za prov. učitelja na II. mestni ljudski deški šoli v Ljubljani je imenovan učiteljski kandidat Edvard Povalec. — Za supletinjo na ljudski šoli v Velikih Laščah je imenovana namesto obolele učiteljice Ane Fink — Šušljajeve učiteljska kandidatinja Pavla Trefalt. — Za supletinjo v Harjah pri Postoljni je imenovana učiteljica kandidatinja Ivana Justin. — Za prov. učiteljici na novo aktivirani dvorazrednici v Logu sta imenovani Emilija Kaligar, obenem kot voditeljica in Angela Krakar. Za suplenta na deški ljudski šoli v Kamniku je imenovana namesto obolele učiteljice Andreja Pogačarja bivši suplet v Komendi Maks Jovan. — Za pomožno učiteljico na petrazredni zasebni dekliški šoli »Mladika« v Ljubljani je imenovana absolvirana učiteljska kandidatinja Berta Marolt.

Uradna vest. Uvedba postopanja, da se za mrtvega proglasi Valentin Cerne iz Bleda. Po izjavi občinskega urada na Bledu in po izpovedbah pojasnilnikov, je odšel pred 37 leti Valentin Cerne, roj. 7. jan. 1841 na Bled št. 121, na delo na Balkan ali v Rumunijo. Od ondot je pisal ženi pismo dne 8. aprila 1879. Od tega časa pa ni več sluha o njem. Ker utegne potemtakem nastopiti zakonita domneva smrti po zmislu § 24, št. 2 obč. drž. zak., se uvaža po prošnji Jožefa Cerne, posestnika na Bledu, postopanje v namen proglasitve pogrešanega za mrtvega. Vsakdo se torej pozivlja, da sporoči sodišču ali skrbniku gospodu Ivanu Černetu službniku grofa Windischgrätza na Bledu, kar bi vedel o imenovanem pogrešanem. Valentin Cerne se pozivlja, da se zgledi pri podpisnem sodišču ali mu na drug način da na znanje, da še živi. Po 1. oktobru 1914 razsodilo bo sodišče po zopetni prošnji o proglasitvi za mrtvega.

Žrtev požara na Brodu. Gospod Segadin, najemnik hotela v Novem mestu, je z drugimi meščani vred po hitel k požaru na Brod. Vsled silne sopolarice med gorečimi poslopji je dobil napad božjosti. Pri padcu je zadobil take notranje poškodbe, da so ga morali prepeljati domov. Še tisto noč je umrl.

Velika nesreča se je pripetila 12. t. m. proti večeru. Kake četrte ure od Nove gore so v hmelniškem gozu trije možje podirali bukve. Podžagavali so jih in podsekavali. Nesreča je hotela, da so istočasno omahnile tri bukve, ki so pokopale pod seboj dvoje žrtev. 58letni Anton Saje ter 63letni Pr. Strgar, oba vzor moža, pridna delavca, sta obležala na licu mesta mrtva. Oba ponesrečenca sta iz Nove gore.

Nevaren cigan. Pretekli ponedeljek zvečer je prišel k posestniku Francetu Novaku iz Loga cigan v družbi ciganke in je prosil prenočišča. Ko nista cigan in ciganka dobila prenočišča, sta se odstranila. Kakih deset korakov od hiše je cigan nato izprožil strel iz samokresa. Z železno lopato oborožen, je Novak nato zasledoval cigana in ga je z njo tudi udaril. Zadel pa je le njegov nahrbtnik, kjer je imel cigan najbrže citre. Cigan je sunil Novaka s silo od sebe in je sprožil nanj še en strel iz samokresa. Krogla je zadela Novaka v desno stegno in ga je lahko poškodovala. Cigan je nato pobegnil proti državni cesti, izstrelil je še tri strele iz samokresa, ki pa niso nikogar zadeli. Nato je izginil s svojo spremeljevalko v temno noč. Cigan je kakih trideset let star, srednjevelik, vitek, ima rujave brke in je bil oblečen v rujavo obleko. Njegova spremeljevalka je kakih dvajset do petindvajset let stara, srednje velikosti, bila oblečena v temno obleko in je imela pri sebi majhen sveženj.

Mrtvega so našli. Dne 9. t. m. so našli mrtvega v gozdu pri Vinjah, občina Dolso, 58letnega oženjenega črnarja Antona Luska iz Vinj. Lustek je bil strasten žganjepec. Zločin je v tem slučaju izključen.

Samomor atašeja. Ruski vojni ataše polkovnik Bungarin se je v Rimu ustrelil.

Uboj. Pretečeno nedeljo zvečer so napadli trije fantje 52letnega bajtarja Martina Kneza iz Smarčne, okraj Radeče. Pretepli so ga s palico in s kamni in končno so ga vrgli v čestni jarek. Knez je prihodnji dan umrl. Fante so izročili okrajnemu sodišču v Radečah.

Nesreča v gozdu. Velika nesreča se je pripetila 12. t. m. proti večeru pri St. Petru pri Novem mestu. Kake četrte ure od Nove gore so v hmelniškem gozdu trije možje podirali bukve. Podžagavali so jih in podsekavali. Nesreča je hotela, da so istočasno omahnile tri bukve, ki so pokopale pod seboj dvoje žrtev. 58letni Anton Saje ter 63letni Pr. Strgar sta obležala na licu mesta mrtva. Oba ponesrečenca sta iz Nove gore.

Nesreča pri slamoreznici. Te dni je vtaknila po neprevidnosti posestnikova hči Terezija Majdič iz Pod-

gorice roko v slamoreznico. Stroj ji je zmečkal palce na roki.

Vihar na morju zahteval štiri človeške žrtve. Vihar v četrtek večer je med drugim ne daleč od Trsta prevrnil ribiško barko »Carlo P.« iz Chiože. Parnik »Cyclops«, ki je vozil v Benetke, je barko zagledal in rešil gospodarja barke Atilija Pagana, njegovega 12 let starega sina Vinka so pozneje našli v notranjosti barke mrtvega. Tri ribiče pa je morje neznan kam odneslo, in sicer 29letnega Ivana Penso, 35 let starega Hadrijana Paulon in 45 let starega Vinka Chierigina. Vsi so bili doma iz Chiože.

Reprezentanta Canadian Pacific družbe izpuste. Reprezentant Canadian Pacific družbe Samuel Altman bo te dni proti kavciji izpuščen.

Samomor učitelja. Učitelj filozofije Jurij Kostinšek iz Černovic se je radi bede usmrtil.

Samomor v Celovcu. Ustrelil se je v Celovcu knjigovodja pri kamnoseški tvrdki Vogler Paul Auer.

Denar so ponarejali. V Padovi se prične obravnavati proti Colombaniju in tovarišem, vsega skupaj 12 oseb, zaradi ponarejanja in razpečevanja italijanskih in avstrijskih bankovcev. Colombani, ki je bil 14. marca t. l. aretiran v Gorici, ko je razpečeval ponarejene 20kronske bankovce, se nahaja še v tržaških zaporih, ravnotako njegov tovariš Barbierato.

Listnica uredništva. G. K. ... V Sežani! Uredništvo rade volje potrdi, da niste v najmanjši zvezi z dopisom priobčenem v četrtekovi številki in da niste Vi bili nikdar ne naš informator in tudi ne dopisnik, temveč da smo ono vest o gonji proti godbi NDO. izvedeli od druge strani.

Živ in mrtve, sijajni film po nedolžnem obsojenega v petih delih po znamenitem romanu Rogger la Monte od Jules Mary se bo predvajal od jutri do četrta v Kino Idealu. Predstave ob 3., 5., 7., 9. Danes zadnjikrat ginljiva drama »Zlati križec«.

Ljubljana.

— Čisto poparjen je sobotni »Slovenec« radi odgovora, ki mu ga je dal v obč. svetu ljubljanskem župan dr. Ivan Tavčar. Pa vendar kanjalja še ne miruje in še nekaj blebete o nekaki reviziji. Seveda, v občinskem svetu je Štefe molčal, ker tam ga ni ščitila Gostinčarjeva poslanska imuniteta, zato se pa, skrit za Gostinčarjev hrbet, še vedno zaletuje v »Slovenca«. Res, nesramnejša lista ni na svetu od »Slovenca«, njegova podlost je tako velika, da to njegovi uredniki sami uvidevajo in zato nobeden noče prevzeti odgovornosti za svoje lastne laži, temveč so izročili odgovornost Gostinčarju, ki ga kot državnega poslanca ne doseže roka pravice. Pa večno se tudi ne bo moglo lagati in obrekovati, ker — laž ima kratke noge, to se je pokazalo tudi pri najnovejši »Slovenčevi« lumpariji v zadevi ubožnih podpor na ljubljanskem magistratu.

— Volitev v obrtno sodišče! V nedeljo, dne 23. novembra t. l. se vrše volitve v obrtno sodišče. Kandidati narodnih delavcev in uslužbencev so sledeči: I. skupina: Veleobrt. (Bele glasovnice.) Prisledniki: 1. Bučar Fran, uslužbenec plinarne v Ljubljani. 2. Hribar Fran, tiskar v Ljubljani. 3. Rozman Alojzij, tovarniški mizar v Spodnji iški. 4. Sedej Jakob, plačilni natakter v Ljubljani. Namestnika: 1. Križaj Miroslav, strojni ključar v Ljubljani. 2. Jeras Egidij, sodar v Ljubljani. Vzklicno sodišče: 1. Korene Radivoj, strojnik v Ljub. II. skup.: Mala obrt. (Sive glasovnice.) Prisledniki: 1. Ferrant Stefan, urar v Ljubljani. 2. Ham Valentin, mesar v Ljubljani. 3. Mencin Josip, vodovodni inštalater v Ljubljani. 4. Skubic Ivan, knjigovez v Ljubljani. 5. Vavpotič Alojzij, zlatar v Ljubljani. Namestniki: 1. Jeran Ivan, steklar v Ljubljani. 2. Malič Fran, pečar v Ljubljani. 3. Škarjavec Iv., slikar v Spodnji iški. Vzklicno sodišče: 1. Vovko Anton, knjigovez v Ljubljani. IV. skupina: Uradniki in delovodje. (Modre glasovnice.) Prislednik: 1. Smole Jakob, delovodja v tobačni tovarni v Ljubljani. Namestnik: 1. Černogonja Vladislav, tovarniški delovodja v Ljubljani. Vzklicno sodišče: 1. Zirkelbach Ivan, knjigovodja v Ljubljani. Volilci! Priporočamo, da volite zgoraj navedene narodne kandidate! Agitirajte med somišljeniki za izvolitev narodnih kandidatov. Narodni volilni odbor.

»Slovenca« v odgovor. »Slovenec« poroča v listu od 14. t. m., da je: Magistratni orel izgubil glavo. V tem članku omenja tudi nas vpokojence, ko piše sledeče: Penzionisti se pogovarjajo, da so to zelo slaba znamenja tudi za — drugo glavo. Za čegavo pa! Ali za dr. Susteršičevo ali za dr. Lampkovo? Kaj pa pravi angelj na Franciškanski cer-

kvi??? To so pa se mnogo slabšeja znamenja za klerikalce, za njih golufije in sleparije, s katerimi sleparijo ubogo ljudstvo. Podpisani sedaj vprašamo »Slovenca«: »V čegavem imenu ima on pravico izražati želje vseh ljubljanskih vpokojencev??? V imenu vseh gotovo ne!!! Zakaj vseh vpokojencev v Ljubljani nas je nekaj nad 600. »Slovenca« bodi tiho povedano, da smo skoraj sami naprednjaki. Izvzemši nekaj članov prometne zveze, ki so klerikalci, pa ne radi prepričanja, temu radi dobičaki! Mogoče se pa lažnjivec »Slovenec« sklicuje na tiste vpokojence, ki hodijo dnevno ob 9. uri dopolne v franciškanske cerkev k maši. Ti storijo to, kar jih je učila njih mati, to pa niso nobeni Efiijalti. To so stari in mnogo izkušeni možje, ki ne prodajo svojega mišljenja in svoje narodnosti — Svabom, tudi za ves svet ne! Rajše poginejo gladi za zidom, samo da bodo mogle njih kosti v grobu mirno počivati. Oni nečejo, da jih bodo poznejši rodovi kleli, češ, da so svoj rod prodali za skledico leče. Tukaj povemo enkrat za vselej »Slovenca«, da on nima pravice v imenu vseh vpokojencev izražati — svoje mnenje! Ako pa še kedaj priobči tak članek, naj potem podpiše imena članov »prometne zveze«, katere lahko na obeh rokah na prstih sešteje. Ako bode pa »Slovenec« še enkrat izžival nas mirne vpokojence, za katere se ne zmeni, da bi nam kaj pomagal, mu povemo, da takrat bode — grmelol! Priobčili bomo potem vsa romanja na Višarje, Brezje, Trsat in Sv. Goro in razkrili bomo ljudstvu vse prizore, kateri se dogajajo tam. Označili bomo vse žive kopice, katere so jako pogoste, okrog cerkev po dnevi, kaj pa še le čez noč. Ljudstvo bo odtem gledalo še vse drugače — kakor pa »Vodiške čudeže«. — Ljubljanski vpokojenci.

— Iz tajne seje občinskega sveta. Občinski svet je nasetoval finančni oblasti za zaupnike pri odmeri osebnih dohodnih gg. Stefana Kluna in Josipa Tonija. Magistratnemu konceptnemu praktikantu dr. Kaučiču se je dovolil šestmesečni dopust v svrhu, da prakticira pri deželni vladi. Inženirjema A. Poženelu in J. Mačkovičku se je dovolila stavbna doklada, določena v zadnji seji občinskega sveta. Prošnja mag. kom. Frana Jančigaja za pomaknitev v VIII. plačilni razred se je odklonila. Prošnje pesterih uradnikov za vstetje let v pokojnino, so se vrnille magistratu s pozivom, naj predloži izkaz vseh uradnikov, ki so preje službovali na drugih mestih, predno so bili sprejeti v magistratno službo. Županovo poročilo o pridelitvi mestni občini ostalih stražnikov k posameznim uradom, se je vzelo odobruje na znanje. Predlog odseka za službeno pragmatiko glede službene obleke tržnim nadzornikom, oziroma letnega pavšala po 100 kron, je bil soglasno sprejet. Prošnjam mestnih uradnikov Al. Vrhovca in Fr. Šturma za vstetje let, se je ugodilo. Monterjema Indolfu in Slabini se je priznala pravica do napredovanja v II. stopnjo II. kategorije s 1. februarjem 1914. Slugama na realki Peterci in Marinšku so se v sporazumu z deželnim odborom zvišali prejemki po ključu prejemkov deželnih slug. Prošnja vdove nekega uradnika za zvišanje vdovnine se je odstavila z dnevnega reda. Sklenilo se je ustanoviti pri »Mestni hranilnici ljubljanski« dve novi uradniški mesti. »Glasbeni Matici« in »Radogoju« se naj izplačate redni tekoči podpori.

— III. gostovanje hrvaške opere v Ljubljani. Zanimanje za predstave hrvaške opere je vedno večje. Za ponedeljek in torek so že skoraj vsi sedeži razprodani; le nekaj galerijskih in ložnih (za 5. in 6. prostor) sedežev ter parternih in galerijskih stojišč je še na razpolago. Občinstvo si rezervira svoje prostore za teden dni pred predstavama. Uspeh zagrebške hrvaške opere je torej v Ljubljani v vsakem oziru velik. Tudi v decembru bosta dve gostovanji hrvaške opere in sicer prvo spočetka meseca, drugo pa pred Božičem. Iznova opozarjamo, da se začne predstava v ponedeljek »Un ballo in maschera« ob 8. zv., v torek »Zrinski« pa že ob polu 8. Posetniki predstav, ki imajo svoje prostore v parterju, na balkonu in na galeriji, morajo svojo površno obleko oddajati v garderobi, da ne jemljejo prostora sosedom. Zaradi varnosti in komodnosti občinstva se bo v tem oziru zahtevalo popoln red.

— Revček Andrejček pri sinčni predstavi v slov. dež. gledališču je nudil občinstvu prav lepe trenutke. Borštnika smo imeli priliko videti v vlogi revčka Andrejčka, ki ga je občinstvo prav burno pozdravljalo, za kar se mu je zelo originalno zahvalil Torej: Borštnik v vlogi Andrejčka, Danilo kot kmet Jeklen, Bukšekova niaga hči Francka, Skrbinšek v vlogi Grešnika ter Povhe

kot Anže — saj že ti garantirajo za dober uspeh in lepo igro. Toda: če bi Pavle, fant Francke, njena sestra Anka in njen mož ter tisti mestni nrgač Zvitorog ne pogodili svojih vlog, bi igra ne nudila obiskovalcem toliko brezskrbnega užitka z mestoma pretresujočimi momenti, kakor ga je nudila. Da bi poročali za stavo o odsotnem ložnem občinstvu — to se nam ne zdi vredno, za to so »predavanja o hipnozi in sugestiji«.

— Slov. gledališče. Včeraj popoldan je bilo gledališče dobro obiskano. Iz tega se vidi, da burke ugajajo.

— Martinov večer. Včerajšnja nedelja je bila zelo živahna. Najbolj veselo je bilo pri »Merkurju« v Nar. domu. Več sledi.

— Družinski večer v »Narodnem Domu« Tango! V soboto zvečer se je vršil prvi družinski večer v Nar. domu. Velika dvorana je bila lepo dekorirana, na pol pripravljena za goste, na pol za plesalce. Na večer so prišle naše narodne meščanske družine. Bilo je zelo živahno. Večer je otvoril domači orkester gospodov in dam, ki je igral tri izbrane točke. Nato se je začel ples. Po prvih valčkih se je začel tango. Gospod Mortera je pokazal prve figure tega modernega plesa, in mladina se je takoj spustila v ples. Ples je posetila tudi gospa županja dr. Fr. Tavčarjeva. Ples je trajal do 2. zjutraj in je bil cel čas zelo animiran. Marsikomu ki se ga ni udeležil, je lahko žal, da je izostal. Zato bo drugič gotovo še bolj živahno. Četvorko je plesalo okoli 60 parov. Na svidenje zopet na tango. Več jutri.

— Glasbena Matica v Ljubljani pripravlja velik koncert v proslavo spomina slovenskih skladateljev bratov dr. Benjamina in dr. Gustava Ipvavca. Koncert se vrši v nedeljo dne 14. decembra. Ta koncert bo za slovensko glasbo zgodovinskega pomena, ker bo pokazal zasluge obeh bratov Ipvavcev za razvoj slovenske glasbe v zadnjih 60. letih.

— V soboto, 15. t. m. je bil med 2. in 3. uro popoldne ukraden v deželni bolnišnici nov, moški dežnik. Dotična oseba, ki je poznana, se opozarja, da prinese dežnik v teku treh dni nazaj. Odda naj ga usmiljeni sestri medicinskega oddelka ali pa vratarju, ako noče imeti neprilike pri sodišču.

Blizu je praznik sv. Miklavža in blizu Božič. Mlada Slavica Papeževa je darovala družbi prav dobro ohranjen, igrač, da jih podari svojim golcem. Srčna zahvala dobri Slavici. Prosimo in prav toplo priporočamo, da dobi mnogo posnemovalcev in posnemalk, priporočamo pa posebno rodoljubnim Slovenkam, da se za nabiranje igrač, blaga za obleko in primernih darov žrtvujejo in tako oskrbe družinim malčkom, ki jih je le v samih vrtech čez 1600, veselo miklavževanje, oziroma veselo božično. Darovi naj se pošiljajo pisarni družbe sv. Cirila in Metoda, Narodni dom.

— Svoji k svojim. Tvrdba Golob & Ko, tovarna raznih masti in čistil za kovine in usnje je zopet izročila družbi sv. Cirila in Metoda 200 K. Imenovano tvrdo tembolj priporočamo, ker je odlično, na obširni podlagi zasnovano narodno podjetje edino na slovenskem jugu. Golobove izdelke splošno hvalijo, vendar je želeli, da se še bolj vsestransko razširijo.

— Ciril - Metodovi nabiralniki. Mnogo se je že pisalo o teh nabiralnikih in o mnogih zavednih gostilnah. Ali nič ne pomaga. Tako je v Ljubljani ena zelo dobro obiskana gostilna, ali C. M. nabiralnik v posebni sobi je pa vedno na — omari. Gostilničar se za to ne zmeni, natakterica pa še manj! Treba je, da bi se bolj zavzeli za nabiralnike in jih vedno postavljali pred novodošle goste. — Prijatelji družbe.

— Postelja za enega gospoda se odda v sobi s posebnim vhlodom. Spodnja Šiška št. 195.

Trst.

Opozorili smo že enkrat v našem listu o zadevi glede slovenskega kinematografa. Za Slovence je res poniževalno, da nimamo niti enega takega zavoda. Ali pa moremo res vse vdobiti pri Italijanih?! Ti se pa lepo smejejo in zabavljajo čez Slovence. — Torej podjetniki! Nabavite si en tak kinematograf, ki naj bo izključno le slovenski. Lepaki in vzporedni listki ne smejo biti dvojezični, ker Italijani gotovo ne pridejo k predstavi. V tem oziru so bolj zavedni od nas in podpirajo izključno le narodne tvrdke. Seveda pa ne sme biti pri Slovencih vse dražje kakor pri Italijanih. S tem si trgovci le odganjajo odjemalce. Torej zbudite se slovenski podjetniki in skrbite, da bomo imeli tudi mi — v

sredini mesta — vendar enkrat slovenski kinematograf. Omotni vspeh je več kakor gotov!

V Trstu je nekaj trgovcev, ki so naročili na »Piccolo«, a slovenskih časnikov se pa ne dobi pri njih. Uradni (hišni, občevalni, družinski) jezik je seveda tudi italijanski. Opozorjamo, da se taki nedostaki takoj odpravijo! Ali slišite morda pri italijanskih trgovcih v družini slovenski jezik??

Mnogo italijanskih gostiln in kavarn živi večinoma od Slovencev. V takih dobiš pa samo italijanske časopise, v slovenskih ni ne duha ne sluha. Torej! Slovenci! Zahtevajte pasivne rezistence. Ker so se vse povsod slovenske časopise!

Pasivna rezistenca v Trstu. Pri tukajšnjih poštinih in finančnih uradih se že opazujejo prva znamenja socialistične struje izrazile solidarne z državnimi nameščenci, bati se je, da izbruhne generalni štrajk.

Najnovejša telefonska in brzojavna poročila.

ZBOROVANJE V SOFIJI.

Sofija, 16. novembra. Danes dopoldne se je vršilo tu veliko zborovanje (agitacijski shod vladne stranke.) Govoril je prvi agent Radoslavov, ki je povdarjal, da stoji vlada slejkoprej na stališču, ki ga ni zavzela napram Bukareškemu miru že pri podpisu te pogodbe in bo tudi z vsemi mirnimi in diplomatič. sredstvi delala na to, da se ta mirovna pogodba popravi in s tem prespeje miru in razvoju balkanskih narodov. Vpoštevalo se bo evropske interese. Pončev je govoril, da je vse nesreče vzrok zveza s Srbijo (bolgarska pohlepnost). Genadijev, tretji izmed njih, je obtoževal vladno Gešova, da ni vsega storila, kar je treba za vojno storiti. Sanitetne službe niso niti imele.

MEKSIKA.

London, 16. novembra. Reuter poroča, da je meksikanski predsednik Huerta izjavil, da bo v svoji politiki nadaljeval in vse možno storil, da omogoči samostojnost države. Opozoril je pa, da se zadeve tako razvijajo, da utegne nastati za tujce nevarnost.

FERDINAND KOBURG.

Dunaj, 16. novembra. Od kompetentne strani se poroča, da je vest o poti kralja Ferdinanda v Berlin, brez podlage.

BOLGARI PROTI GRKOM.

Atene, 16. novembra. Bolgarske oblasti izganjajo grško prebivalstvo iz Tracije, ga razlastnjujejo in naseljujejo na njihova posestva Bolgare.

NEVIHTE.

London, 16. novembra. V Chicagu so zopet divjali močni sneženi viharji. Na jezeru sta se potopila dva parnika z 274 osebami.

Konji, ki citajo, pišejo in računajo.

Izmed živali je pokazal konj že pogosto izredne zmožnosti, zato so ga od nekdaj porabljali v cirkusih in pri raznih poskusih. Zadnji čas pa se čita o izvanrednih uspehih, ki jih je dosegel veltregovec Karel Krall v Elberfeldu s svojimi konji.

»Modri Janez.«

Leta 1904. je vzbujal splošno zanimanje konj »der kluge Hans« (modri Janez), ki je razumel nekaj besedi in je znal seštevati, odštevati, množiti in deliti števila do 30. Znal je celo čitati in je poznal barve po imenih. Njegov vzgojitelj je bil učitelj v pok. von Osten. Učil ga je dve leti po štiri ure na dan — in je pozival po časopisih, da bi prišli konja pogledat ne le radovedneži, ampak tudi učenjaki. Predsednik berlinske »Psychologengesellschaft«, dr. Moll, je preskusil konja in je rekel, da konj nima nobenih posebnih zmožnosti, ampak, kar dela, dela le na dana znamenja. Konj pa je v decembru leta 1903. odgovarjal zelo uspešno tudi generalu Zobelu, ne da bi bil Osten prisoten — in general je o tem napisal članek. Nastal je velik javen spor po listih, ali odgovarja konj po razumu, ali dela vse le na dana znamenja. Konj ima n. pr. nalogo sešteti 12 + 15. Konj udarja z nogo. Ko pride do 27 mu dá njegov gospodar kako skrito malo znamenje (n. pr. z očmi ali obrazom) in konj preneha. Konj ima zelo dober čut za znamenja. Tako bi torej konj uganil človekove misli. To so trdili eni, drugi pa so rekli, da konj res pozna številke, da jih sešteje in da svoto sam označi z udarci. Rekli so, da konj ne ugane prave svote, če ima na očeh za-

130 lastnih trgovin.